

Motion till riksdagen 2008/09:N265

av **Kristina Zakrisson m.fl. (s)**

Förutsättningar för utveckling i Norrbotten

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förutsättningar för utveckling i Norrbotten.

Motivering

Förutsättningarna för en positiv tillväxt, och därmed möjlighet att skapa välfärd, skiljer sig åt i olika regioner i landet. I Norrbotten, där vi har en stor andel av Sveriges basindustri som under mycket lång tid bidragit till att skapa välfärd i hela landet, har vi under de senaste åren haft hög tillväxt men trots det en negativ befolkningsutveckling. Den stora efterfrågan på produkter från länets basindustrier slår inte igenom i befolkningsstatistiken.

Det visar att det i dag behövs mer än en högproducerande basindustri för att också skapa en positiv utveckling i en region. För att kunna åstadkomma det krävs det vissa åtgärder från statens sida.

Utbildning

Grundläggande för utveckling och tillväxt är att de människor som vill bo och verka på en ort också har möjlighet till utveckling. Kunskap och kompetens är en färskvara som ständigt behöver förbättras.

Genom en målmedveten socialdemokratisk politik finns det i dag universitet och högskolor i varje enskilt län som fungerar som ett kraftcentrum för utvecklingen och lockar nya grupper till högre studier. Det har visat sig vara en mycket effektiv och tillväxtfrämjande politik. Men det finns trots det skillnader som behöver utjämnas. I Lund och Danderyd t.ex. är det nästan fyra

Fel! Okänt namn på

gångar så många ungdomar som börjar studera jämfört med vissa landsbygdskommuner. Det är därför av största vikt att även befolkningen i mindre orter i inlandet, som av olika skäl inte har möjlighet att flytta till universitetsorterna, ges möjlighet till högskolestudier.

I Norrbottens inland har många av de mindre kommunerna gått samman för att kunna erbjuda sina invånare högskoleutbildning. Det är dock ett tungt ekonomiskt åtagande för de små kommunerna att bekosta lokaler, utrustning och personal för att administrera studier på hemorten. Det är inte rimligt att enskilda små kommuner ska behöva ta kostnaden för eftergymnasial utbildning.

I en statlig utredning som ligger på regeringens bord föreslås att universitet och högskolor som har få professorer inte ska få examinera exempelvis lärare. Det gynnar de forskningstunga äldre universiteten och är till nackdel för de nya högskolor och universitet som inte hunnit bedriva forskning under så många år. Flera högskolor bedriver i dag en forskning som är väl avgränsad men nationellt framstående och i nära samarbete med näringslivet. Nya högskolor och universitet måste ges möjlighet att utvecklas i stället för att frånta dem rätten att examinera.

Naturresurser

Skogen tillsammans med övriga naturresurser, exempelvis malmen och vattenkraften, är en viktig förutsättning för en fortsatt utveckling av Norrbotten som tillväxtområde. Enbart skogssektorn, som är landets största exportbransch, sysselsätter omkring 120 000 personer.

Det är viktigt med ett statligt ägande för att vinsten från våra naturresurser ska komma samhället till del men också för att få ett demokratiskt inflytande över en för Sverige viktig bransch. Det ska inte bara vara ett fåtal skogsägare som ska ha möjlighet att påverka långsiktiga samhällsfrågor.

Detsamma gäller statligt ägda LKAB och Vattenfall. De vinster som utvinns ur våra gemensamt ägda naturresurser ska också fortsättningsvis bidra till utvecklingen i landet och inte förvandlas till vinster i privata aktieägares fickor.

Statlig verksamhet

När statlig verksamhet har rationaliserats och omorganiserats har det i alldeles för stor omfattning inneburit att verksamhet som funnits på mindre orter har försvunnit. Det innebär i sin tur att samhällsservice, som är viktig för den enskilde individen och i mycket stor utsträckning för företagare, blir mycket svårtillgänglig. Skattemyndigheten, Försäkringskassan, tullen och många fler statliga "servicefunktioner" har lämnat mindre orter och koncentrerat sin verksamhet till storstäderna.

Statlig verksamhet finns redan till största delen i de s.k. tillväxtregionerna, vilket bidrar till att öka den regionala obalansen. Det är en nackdel för medborgarna som inte bor i "tillväxtregionerna" och har en negativ påverkan på arbetsmarknaden i redan utsatta regioner. Med den teknik som i dag finns att tillgå är det fullt möjligt att i stället för att koncentrera statlig verksamhet till storstäderna utlokalisera en stor del av den till orter i glesbygden. I dag finns det modernare och mer kostnadseffektiva lösningar att organisera verksamheten än de gammalmodiga centraliseringslösningar som olika statliga myndigheter och bolag presenterat.

Dessa modernare lösningar skulle möjliggöra för inlands- och glesbygdskommunerna att behålla viktiga arbetsplatser och därmed ge reella förutsättningar för utveckling och tillväxt. Därför måste regeringen se till att målsättningen om väl fungerande och hållbara lokala arbetsmarknadsregioner med en god servicenivå i alla delar av landet efterlevs.

När det gäller statliga affärsdrivande verk borde en stor del av den administrativa verksamheten förläggas till orter inom de regioner där verksamheten har sitt huvudsakliga ursprung. Det finns många fler exempel där staten genom att använda sitt ägarinflytande skulle kunna påverka den regionala obalansen i positiv riktning.

Vad beträffar statliga myndigheter och verk finns ett tydligt uppdrag om att regionalpolitisk hänsyn ska tas vid lokalisering och omorganisation. Detta tydliga uppdrag är dock inte så lätt att återfinna i regleringsbrev och direktiv.

En tydlig markering i regleringsbrev och direktiv om det regionalpolitiska ansvaret och vikten av att alla medverkar till att de regionalpolitiska målen uppnås vad gäller statliga myndigheter och verk bör införas.

Norrbottenbanan

Norrbottenbanan, en kustjärnväg mellan Umeå och Haparanda, är en viktig internationell och nationell satsning som syftar till att skapa ett robust järnvägssystem som knyter ihop det svenska järnvägssystemet med det finska systemet för vidare anknäpning mot Ryssland och hela Barentsregionen. Inom Barentsregionen finns stora naturtillgångar och en växande konsumtionsmarknad som kommer att få stor betydelse för Europa. Norrbottenbanan är en viktig länk för att möjliggöra transporter till och från Barents och knyter ihop det svenska järnvägssystemet med det finska systemet och bildar därmed ett sammanhållet stråk som kan erbjuda effektiva transporter.

En kostnads- och miljöeffektiv järnväg genom hela Sverige är lika viktig för resten av landet som för norra Sverige. En stor del av den basindustri som finns i Norrbotten utgör underlag för produktion i, och export från, södra Sverige.

Arbetet med Haparandabanen pågår och det är nu viktigt att säkerställa att sträckan Umeå–Luleå byggs enligt planering.

Med rätt förutsättningar kan vi i Norrbotten fortsätta att bidra till tillväxten i resten av landet.

Fel! Okänt namn på

Sveriges tillväxt är summan av tillväxten i landets alla delar. Företrädare för regionerna bör därför i stor utsträckning få ansvaret i fråga om utvecklingsmedel och strukturfondsmedel. Alla regioner har olika förutsättningar för tillväxt och utveckling. De bästa kunskaperna om de lokala förutsättningarna finns lokalt – inte centralt.

Stockholm den 29 september 2008

Kristina Zakrisson (s)

Fredrik Lundh (s)

Leif Pettersson (s)

Lars U Granberg (s)

Maria Stenberg (s)